

✠ ПОРАНА БÓГ

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOŮ

9. číslo

Budyšin, september 1961

Lětník 11

Hrono na požnjeńc 1961

Ja sym Knjez, waš Bóh; chodźće po mojih prikaznjach!

Ecechiel 20, 19

Křesćenjo wěrja do wosobinskeho, žiweho Boha. Woni so nječuja jenož wotwisni wot někajkeje wyšeje mocy. Wyša moc je njewosobinska wěc. Tajka tež čłowjeka na ničo njewjaza. To pak so někotremsu spodoba. Wón so z tym změruje, zo wšak někak „wěri“ do jednoho Boha, ale potom da wón tutomu Bohu „dobremu mužej“ być, to rěka: žane přislušnosće a winowatosće jemu napřečo njeznaje a njecha znać. Tak njeje zwjazany a može činić, štož chce.

Tajki pak Bóh Biblije njeje. „Ja sym Knjez, waš Bóh!“ To je wosobinske přilubjenje. A w Chrystusu Jezusu je so Bóh k nam čisće přibližił. A my mamy so nětko woprawdže na to měrić, zo bychmy z nim zwjazani byli. Runje to je žro a jadro žiweje wěry do žiweho Boha, być z nim zwjazany a zjednočeny. My njemóžemy nihdy nanihdy wostać w sferje abo atmosferje njezwjazanosće. A dyrbymy tež na kóždy pad wočakować, zo sej Knjez něšto wot nas žada. „Chodźće po mojih prikaznjach!“ My jeho kaznje znajemy. A hdyž tež naše džěci džensniši džěni wjele mjenje z hlowy wuknu hač naši starši, tak so njesměmy wzdać džesać kaznjow. Te dyrbymy kóždy znać kaž tež wěruwuznaće. Ale nětk pak jenož na tym njezaleži, zo je křesćan znaje; wón so tež dyrbi po nich měć. To nam žana nowosć njeje. Njebě pak druhdy nuza „dobrego stareho křesćanskeho časa“, zo drje su wšitcy kaznje znali a zo su sej tež žadali, zo je džěci wuknu, tola sami njejsu po nich chodźili! A wohrožení smy my džensniši křesćenjo tež z tajkej zmyslenosću a z tajkej praksu!

„Chodźće po mojih prikaznjach!“ To pak njeje žane tyraniske žadanje suroweho Boha, ale přecelny porjad toho Boha, kiž najlěpše chce. Hdyž jězdny wuwučowar tomu, kiž jězdźić wuknje, přeco zaso kaza: „Jědźće jenož po předpismach nadrozneho wobchada!“, potom je to přecelna pomoc a rada. Tak so njezbožo njezanje.

A w žiwjenju je to runje tak. Kak husto su ludžo sami někajku njepřijomnosć abo nuzu zawinowali, dokelž njejsu chodźili po Božich kaznjach. Skónčnje ma tola pobožny kěrlušer prawje:

**Modl so a dži po Božej šćežce,
čin swěru, štož ty činić maš;
tak budže zbože w twojej chěžce,
ty Božej hnady wužiwaš!** La.

Zbóžna kóžda čista wutroba

W požnjeńcu smy srjedź žitnych a nazymskich žnjow. Tuž njech raz přemyslujo pozastanjemy!

Zně su čas, hdyž domchowamy wuspěchi swojeho pilneho džěla a swěrneho staranja. Hižom rjane běchu žolte zmahowace hona zrałych žitow.

Ale hišće rjeńši je wobraz wysoko nakładženych žnjejskich wozow, kotraž dom woža plody z polow do bróžnjow, wšědnj chłěb za lud.

Wuspěšne džělo, to je wjesele a zbožo našeho zemskeho žiwjenja. Tohodla tež přeco zaso Boha prosymy, zo by chcył skutk našuju rukow žohnować. Tohodla je tajki žnjejski čas přeco tež čas chwalby sprócniwego džěla, a křesćanska cyrkej je zawěrnje z časami skomdžila, tajke swěrne džělo chwalić. To słuša do našeho zemskeho powołanja, zo so prócuje-my wo polěpšenje našeho zemskeho žiwjenja.

Trjebamy k tomu Boha? Njeje džělo naš skutk? Njeměri so naše prócowanje tak dospołnje a jenož na zemske wěcy a poměry? Što chce při tym chwalba čisteje wutroby, kotraž budže Boha widžeć? Nam klinči we wutrobje slowo našeho Zbóžnika: „Čłowjek njeje žiwy wot chłěba samo.“ Wězo trjeba čłowjek chłěb za zežiwjenje. Wězo dyrbi čłowjek džělać. Ale čłowjek trjeba wjace hač powyšnje swojeho zežiwjenskeho stan-

darda. Čłowjek njeje jenož instrument džěla, ale wón je k wyšemu stworjeny. We nim je žiwe žadanje po lubosći, po prawdosći, po wěrnosći, po dobroćiwosći, po čistosći. A tole wšitko so nam njedóstawa z džělom a z bohatym wuspěchom našeho džěla samym.

Naš Knjez a Zbóžnik je wšak dosć derje wědzał, čehodla je zbóžnu chwalił čistu wutroba a jej slubjenje wuprajil, zo budže Boha widžeć.

Bóh sam je dobry, sprawny, Bóh je lubosć, Bóh je swěto. Bóh sam je jenož dokonjany a ženje čłowjek! My to nječemy wěrić a so prócuje-my, zo bychmy na zemi tutón dokonjany kraj sebi natwarili a zawěrnje je naša winowatosć, wo polěpšenje, kmańše zradowanje, sprawniše wobstejnoscě tudy so prócować a to je wosobny a zamołwity nadawk politiki. Tohodla česmy kóždeho swěrneho politikarja, ale budžmy stróžbi: wšo čłowske je njedokonjane, we wšem čłowskim skutku toči hižom čerw hrěcha. Kóžda čłowska ideja je njedospołna a wuprāja wěrnoscě jenož we wěstym nastupanju a hač do wěstych mjezow. Jenož Bóh sam je dokonjany a wšo čłowske je we sebi změšane, z dobrym a ze złym. To rěka: wopak je, hdyž čłowjekow a jich ideje totalnje wotpokazuje-my jako skaženosć a falšnosć a so spjećuje-my ze wšěmi srědkami a na kóžde wašnje. Ale runjewon tak wopak je, hdyž so čłowjekam a jich idejam do rukow podamy a so jim dospołnje a slepje dowěrjamy. Štož tu na zemi widžimy njeje Bóh, ale to je čłowjek ze swojimi swětlymi a čłowjemi počinkami, čłowjek, kotryž při wšej swojej skaženosći tola tež to dobre pyta a chce, kotryž pak so sam ani njeznaje, ani njewě, što so woprawdže čłowjekej k dobremu hodži, kotryž je wčera něšto za wěrne spóznał a je so zahorił za tutu ideju, ale hižom džensa je snadž swět pokročił a štož bě wčera wažne a prawe, džensa wjace hódnje njeje, zo so wo to wonjedžamy.

Tohodla budže prawy, nadobny čłowjek přeco zaso so žedźić po wěrnosći, lubosći, dokonjanosći. Tole wšo pak so njehodži dōpcěć z džělom našuju rukow. Tak wažne kaž wone je a nuzne kaž je trjebamy, tole budže date čistej wutrobje, kiž je so njewomazana wuchowala, kotraž je znowa wumyta přez Chrystusa. W.

Mócnarjo a swědomje

To běše zawěrnje bjezbóžny a Chrystusa hidžacy system, z kotrymž měješe so cyrkej w nacistiskim času bėdźić! W stawiznach tutoho časa by jedyn kapitl měl rěkać „Mócnarjo a swědomje“. A tam by tež wažne městno měło wojowanje přećiwu žalosnym planam, zaničować tak mjenowane „njehódne žiwjenje“. Friedrich von Bodelschwingh je sobu najraznišo přećiwu tutym wotpohladam nacistow wustupował. Štó wě, kelko króć je tohodla z brunymi mócnarjemi rěča! Jónu je Bodelschwingh Hitleroweho lěkarja dra. Brandta do Bethelskeho wustawa přeprosyl. A tutón Brandt je tam z poľnym přeswědčenjom rozkladował, kak prawje hitlerscy maja, zo zniča každeho, kiž je hubjeny a do džěla njezmány. Po Hitlerowym lěkarju jimaše so farar Bodelschwingh słowa a rěčeše wo zničenej dowěrje a wo zabudženych wutrobach, wo Božich kaznjach a posledk wo sudnym dnju. A to bě tohole lěkarja jara trječilo, to bě jemu swědomje rozbudžilo. Dušowpastyrjowe slowo bě jeho přemóhlo. A nacistća so tež bórže po tym dalšeho zaničowanja „njehódneho žiwjenja“ wzdachu.

Tež synoda našeje Ewangeliskeje cyrkwyje w Němskej je so lěta z tutym prašenjom zaběrała a je tónle bjezbóžny njeskutk znowa zasudžila. A je bohužel přeco znowa trjeba, wo tym rěčeć, dokelž druždy tola hišće šeri měnjenje, zo njeby to hrěch byl, hdy bychy lěkarjo bėdnym čłowjekam „wusnyć dali“.

Po japoštolskich pućach

W lěće 1950 woswjećichu w Grekskej 1900. róčnicu toho lěta, w kotrymž bě japoštoł Pawoł přeni króć na ewropsku zemju stupil a wjesotu powěsć wo našim Zbóžniku a Wu-možniku přinješt. Ze wšeho swěta běchu so tehdy před 11 lětami křescenjo wšěch móžnych wěruwuznačov w Grekskej zhromadžili, zo bychy tule róčnicu woslawili. Na kóncu wšěch swjatočnosćow jědžechu z no-

wočasnymi omnibusami po samsnym puću, po kotrymž bě po wšěm zdaću japoštoł Pawoł pućował. Jedyn z tych, kiž běchu sobu jěli, powědaše pozdžišo, kak jara je jich tale jězba z omnibusom napinała. A japoštoł Pawoł njeje žadyn omnibus zna! Kak jara je wón tola swogeho Knjeza lubo měl, zo je hoberske štrapacy swogich pućow tak mužnje znjesl!

Telko ludow, telko rěčow!

W jednej nowišej statistice so pisa, zo rěči so na swěće 2378 rěčow. Wězo je tajka ličba přeco někak njewěsta naležnosć. Tak je tola na přikład jara čězko, džělic a rozeznawać rěče a narěče, tak mjenowane dialekty. To wšak tež hižom pola nas Serbow namakamy. Wojerowska narěć, to je tajki dialekt, tež Slepjanska. Tola kak je to z delnjoserbskej rěču? Je to nětķ rěč abo je to dialekt? To je chětro čězke prašenje.

Potajkim: 2378 rěčow. Tale ličba pak so přeměni, po tym hač mjenujemy rěč někajkeho ludžika samostatnu rěč abo jenož narěč. W Africe su něhdy 523 rěčow a 321 narěčow naličili. W Indiskej znaja wjace hač 150 wšelakich rěčow. Mamy na swěće tójšto krajow, hdžež je babyloniske změšenje rěčow wosebje jasne spóznać. (Citaj k tomu w 1. knihach Mojzasowych na 11. stawje!) W Pacifiskim oceanje mamy wšelake kupy, kiž so wšitke hromadze mjenuja Nowe Hebridy. Tam bydli 60 000 ludži. Je to poměrnje mała ličba, a tola rěča woni 25 rěčow! Hišće hórje je w Nowej Guineji. Nimale w každej wsy maja swoju samsnu rěč abo znajmjeńša swoju na-

Jan Wałtar

Njeswaćidlski farar – serbski basnik

Lěta budže 40 lět, zo je Njeswaćidlski farar Jan Wałtar nahle zemrěl. Jako chcyše pónđzelu rano po 2. adwenće lěta 1921 Wałtarjowa sotra swogeho bratra wołać a wón jej nje-wotmolwi, nadeńdže jeho morweho we ložu. Wjesni, kotřiž bórže na to na faru přichwatachu, džensa hišće ze zrudobu na tamny dzeń spominaju, hdyž běchu tak njenadžicy swogeho česceneho a lubowaneho dušowpastyrja zhubili a powědaju, z kak měrnym wobličom, rucy styknjenej wón tam čělo ležeše.

Jan Wałtar běše poslednje lětdžesatki swogeho žiwjenja – wón zemrěl 61 lět stary – na wutrobu čězko chory. Njedželu, 2. adwenta, běše hišće předował a wječor – kaž so powěda – na zhromadźiznje serbskeho towarstwa pobył. Tak běše njedžela poľna napinanjow za njeho byla, a wyše toho jeho tehdy nadebňowachu zemjenje, na jich čole Njeswaćidlski baron sam, dokelž bě Luhowska baronesa najwjetši džěl swogeho wulkeho zamóženja wotkazala Njeswaćidlskej wosadze. Njeswaćidlski baron so podarmo prócowaše, jemu někajke přećiwjenje dopokazać. Runjewon w tutych dnjach běše, kaž so džensa hišće powěda, zasaklošć Njeswaćidlskeho barona wosebje zła přećiwu wosadnemu fararje. Hdyž tole wšitko wěmy, wšak móžemy zrozumić, zo běše to za slabu wutrobu Jana Wałtarja přewjele. Jeho swěrnosć w zastojn-

stwje, jeho lubosć k Serbstwu a njesmilnosć a skaženosć tamnišich knježkow su po čłowskim posuđowanju dowjedle k zažnej a nahlej smjerći Jana Wałtarja.

Jan Wałtar je za nas Serbow wuznamny jako basnik. Narodžil bě so jako Němc, ale jako nimoměry wobdarjeni čłowjek je pola našeho njezapomniteho wotěinca Imiša w Hodžiju na předarskim seminaru wuběrnje serbsku rěč nawuknył. Jeho basnje a kěrlušeslušeja sobu do rjanych kwětkow serbskeje literatury. Jan Wałtar, sam nježenjenc, bě so tak rjec woženil ze serbskim ludom. Jemu slušeše jeho cyla wutroba a wšo džělo. W „Stawiznach serbskeho pis-mowstwa“ Rudolfa Jenča je Jana Wałtarjowe serbske literarne skutkowanje wuchwalene. Štož je w tajkej lubosći k nam stał, toho wopomnjeće chcemy tež w dzakownosći česćić.

Tohodla raznje tamne njepristojne spominanje Freiherra Arnolda von Vietinghoff-Riesch w jeho knize „Letzter Herr auf Neschwitz – Ein Junker ohne Reue“, wudatej 1958 w nawječornej Němskej, wotpokazujemy. „Ein Junker ohne Reue“, takle wón zawěrnje sam sebje w zaslepjenej hordosći mjenuje. Wón tam rěči wo přećiwjenjach fararja Jana Wałtarja, zo je wón dostate pjenjezy sam za sebje znjewužil a jako běše Njeswaćidlski patron, nan spisowacela, jemu to dopokazał, sej žanoho wupu-ća njewědžo ruku sam na so zložil. Ja so pisomnje na spisowacela, kiž je džensa profesor university w Göttingenje, wobročich a so jeho woprašach, z kajkim prawom wón takle wo njeboh fararju Wałtarju rěči. Jeho wotmoľwa dopokazuje, zo je wón z lochkomyslnosću abo samo z njepristojnosću česć njeboh fararja Jana Wałtarja zranił. – Hižom w starym Romje so praješe: De mortuis nisi nil bene! To rěka: Wo zemrětych ničo njerěć chiba dobre!

G. Wirth, naslědnik fararja Jana Wałtarja na Njeswaćidlskej farje.

rěč. Na druhej stronje pak so tež njehodži přec, zo so čłowjestwo wo to prócuje, rěče zjednorěć a zjednoćić. Wulke politiske a hospodarske přeměnenja, předewšěm w Aziji, postupowacy wobchad a nowa technika powěstnistwa (radio, dalokowidženje atd.) nam to pokazuja. W Chinje so předobrywa mandarinska rěč a je džensa hižom wobchadna rěč, kotraž tutón najwjetši lud na zemi wjaza. W Indiskej je z tym čěšo, tola tež tam so jónu jedna z tych wjele rěčow předobudže, zo by byla hlowna rěč, kotruž wšitcy ludžo w kraju rozumja. Hač a hdy to budže, drje džensa hišće žadyn čłowjek njewě. Rěč je wulki Boži dar, wulkotny a krasny, a každy lud sej swoju lubu maćernu rěč česćić (abo znajmjeńša by to dyrbjał, nic wěrně, lubi Serbja?). A njeje to bližnosć, haj samo hrěch, hdyž chce jedna rěč přez druhu być? Kožda rěč ma swoje prawo, njech rěča ju miliony abo jenož mała horstka, a každa rěč ma swoje čeze a swoju rjanosć. Znaju někotrehožkuli, kiž je swoju maćernu rěč zabył a so samo z tym hordži. Njeje to poprawom chudy a wbohi čłowječk?

ca.

Potajna ruka

To je mój bratr, jako poby w zaštej wójnje posledni kroč na dowolu, powědał. Dzensa wotpočuje jeho čelo něhdže w Ruskej a čaka na wulki džeň horjestača.

To, štož chcju tu dale powědač, je so „na kromje wójnje“, něhdže na jednej droze w pólskim kraju stało. Tam stejachu němscy wojacy a hladachu wćipni na čekacych Židow. Je možno, zo su někotři z nich wobohich Židow hanič a wusměšowač chcyli. Tola wšitke zle słowa su jim w šiji tčace wostałe, jako widžachu tele horjo, tule bědu. Zawěsće běchu mjez wojakami tež tajcy, kotrymž wutroba krwawješe. Tola woni sej njezwěrichu ničo prajič. Běše wšak smjerč strašne, za hanjenych a přescěhanych wustupowač. Tak tam wšitcy mjelčachu a přihlawowachu, kak so stari ludžo nimo dračuja, kak mužojo na karach swoje chuduške břemjo wuchowač spytaju a kak so džěči plakajo svojich mačerjow džerža. Druhdy jědžeše tež wjetši wóz nimo, do kotrehož bě někajki suchi klepotak zapřehnjeny.

Tajki wóz to běše, kotremuž so jedne koleso zlama. Muž, kotryž podla konja kročeše, wobhlada sej mjelčo škodu. Potom wusleče so kabat a spytaše, koleso zaso wuporjedzič.

To pak běše zawěrnje přecežke za jednoho muža. Stonajo so wón wo woz zepjeraše. W samsnym wokomiku skočištaj dwaj wojakaj doprědka a počestaj jemu pomhač: mój bratr a jedyn cuzy, kotrehož wón njeznaješe. Wobaj běštaj služobnikaj Jezusowaj, a Knjezowa kazń bě jimaj wažniša hač wšitko, štož móhlo njelubeho z toho nastač. Zawěsće je so to hnydom wojskim wyšnosćam wozjewiło, zo staj němskej wojakaj hidženym Židam pomhałoj. Mjelčicy so nětko wšitcy tři — Žid a němskej wojakaj — přcowachu, zo bychy ško-

du zaso wuporjedžili. Tamni přihlawowachu. A tak by so to tež najskerje wšitko skončilo, hdyž njeby so stara žona z wojakomaj do řečow dała. A tule rozmožwu wšitcy čí, kiž Bibliju njeznaja, rozumič njemožachu. Staruška ležeše na wozu a so přcowawaše, zo njeby ničo dele padnyło. Nadobo poča wona z wótrym hłosom žalosćič:

„Čehodla dyrbimy my Židza stajnje po puču byč?... stajnje po puču!... žanu domiznu nimamy!... hdyž smy ju namakali, tak so nam wona zaso bjerje... nastajnosć smy jenož po puču, bjez kónca po puču... našich prjedownikow su po swěće honili, našich wótcow... a nas... a našich synow... přeco dale, přeco bjez domizny... žanoho měra nimamy... jenož dale... hdy změjmy skončnje svoju domiznu?...”

Njeznaty wojak pódla mojeho bratra zběhny hłowu a jej z wulkej čtunosću wotmołwi: „Potom, hdyž budže Was Jehowa zaso zhromadžowač w Kanaanje, w kraju Wašich wótcow!”

Staruška so rozhori: „Kak mělo so to stač, zo so naš rozbroyeny lud zaso ze wšěch krajow hromadu namaka?”

Měrnje a chutnje jej tamny wojak znapřeciwi: „Kak so to stač mělo? Runje tak kaž tehdom, jako je Jehowa Wašich wótcow z egiptowskeho njewólnistwa wuwjedł, ze swojej mócněj a wupřestrětej ruku! Pytajće tohole Wašeho Knjeza, a čakajće na njeho!”

Potom so wón zas do džěla da. A bórže běše škoda wuporjedžena a wóz móžeše dale jěč.

Mjelčicy zhladowachu tamni wojacy na swogeho towarša. Zda so, jako by jim zeschadžalo, zo nječinja čí stawizny swěta, kiž wótre hewrjeka-ja, ale zo potajna ruka wšitko wjědže a wodži.

Tam, hdžež je tale mloda křescanka doma — w Indiskej —, budže wot 18. nowembra do 6. decembra 1961 třeca plenarna zhromadžizna Ekumeniskeje rady cyrkwjow. Tuta wulka zhromadžizna, na kotrejž budžeja křescenjo z wjele krajow a ludow a ze wšelakich wěruwuznacow a ewangelskich, prawoslawnych a anglikanskich cyrkwjow hromadže wuradžowač a so modlič, njech je sprawný a jasny dopokaz, zo pytaja křescenjo jednotu, tu jednotu, kotraž je nam wšitkim nuzna, hdyž chcemy w bludže tohole swěta wobstač.

Tež filozof so myli

Filozof a basnik *Voltaire* (1694–1778), jedyn z hłownych zastupnikow doby rozswětlenja w Francoskej, je jónu wo Bibliji pisał: „Za polsta lět njebudže swět ničo wjace wo tutej knize styšeč!“ Haj, to běše před něhdže 200 lětami, a mjenowany *Voltaire* by so najskerje jara džiwal, hdy by zhonił, kak wažnu rólu jo swjate Pismo při natwarjenju mlodeho izraelskeho stata po druhej swětowej wójnje hrało. Wjele wažneho su Izraeliči z knihow Stareho zakonja wučitali, hdže a kak maja lěsy založič, hdže maja kopor a hdže wolij pytač, kak ma so ratarstwo wožiwuč a hdže su stare studnje, kotrež su tola w čoplych krajach tak nimoměry wažne za žiwjenje.

To pak njeje najwuznamiša stro-
na Stareho zakonja. Biblija — to hižom jeje mjeno praji — je „knihka knihow“; a tola njemožemy jeje hodnotu po literariskich zasadach měrič. Stary zakon jo so „naš pěstoň na Chrysta“ stał (Gal. 3, 24); hromadže z Nowym zakonjom tworí wón wulku jednotu, přetož tu so nam powěš wo Jezusu Chrystusu a jeho wumožnistwje připowěduje. To tež njeje cyle jednorje wučba, kotruž je přenja, mloda wosada křescanska wučila. Biblija je Bože słowo a njemožemy ju tohodla ze žanej druhej knihu na swěće přirunowač.

Znjezbožene přédowanje

Stanley Jones, kiž je pozdžišo z wulkim žohnowanjom jako misionar w Indiskej skutkował, měješe we swojej wosadze doma na wječornych kemšach přédowač, přeni raz přédowač. Cyrkej bě polna; wšitcy jeho přeceljo běchu přišli. A wón běše so tež wulcy přédowač, zo by něšto wažne prajił. Swoju cyłu teologiju bě do přédowanja stykał. — Započach, tak wón pozdžišo sam powědaše, z chětro wysokimi słowami. Po někotrych sadach widžach hižom, kak so mloda studentka mjez kemšerjami smějko-
taše. To je mje tak zamylilo, zo wjace dale njemožach. Běch wšitko zabył. Njezwosta mi ničo druge hač prajič: „Přeceljo, to je mi žel, ale ja sym swoje přédowanje zabył.“ Wohańbjeny a zmotany džěch z klětki. Tola nadobo bě mi, jako by hłos ke mni řečał: „Njejsym dha ja ničo za tebe činil?“ — „Haj tola“, ja wotmołwch, „ty sy wšitko za mnje činil.“ — „A njemožes ty to prajič?“ tamny hłos džěše. — „Haj, ja sej myslu, zo to možu.“

Tak njejsym z cyrkwyje, ale jenož wokoło klětki šol a so před wosadu stupil: „Přeceljo, ja widžu, zo přédowač

njemožu, ale ja lubuju Jezusa Chrystusa. Wy wěsće, kajke je moje žiwjenje prjedy bylo, — běch njeswědomity a lochkomyšlny čłowjek —, a wy wěsće, kak sym džensa žiwy. Jezus je moje žiwjenje wobnowil; a hdyž tež přédowač njemožu, tak sym ja tola rozsudženy, jeho lubo měč a jemu služič.“ Tutón wječor so mi ničo njeje za moje přédowanje džakował, tola mlody přecel ke mni přinđže a mi rjekny: „Stanleyjo, ja bych to namakač chcył, štož sy ty namakał.“ — Ja sam pak sym přez to dopóznał, zo njesmědžach we svojim džěle byč Boži řečnik, ale jeho swědk.

Nan a syn

Rěči so tole:

Z 10 lětami sej hólčec myslu, zo nan wšitko wě; z 15 lětami wón pytnje, zo nan tež wšitko njewě; z 20 lětami měni, zo nan docyła ničo njewě; z 30 lětami so wón dopomni, zo nan tola něšto wě; a ze 40 lětami sej muž myslu: Hdy 'nož by tu nan hišće byl, toń by wšitko wědžal!

Chronika

Před třiceći lětami, 26. septembra 1931, zemrě zaslužbny ewangelski Serb, doholětny Budestečanski dušowpastyr, wyši farar Franc Moric Domaška. Wón słuša do najmarkantnišich serbskich wosobow mjez zašlymaj swětowymaj wójnomaj. Moric Domaška narodži so 24. septembra 1862 w Nosaćicach, hdžež běše jeho nan, naš serbski kěrlušer Michał Domaška, z fararjom. Staršiski dom běše ryzy serbski; wšako nan słušeše do zbudzičerjow Serbstwa. Po studiju přińdže Moric Domaška w léce 1892 za kapłana do Ketlic, potom 1889 do Hodžija a skónčnje 1902 za fararja do Budestec, hdžež wón hač do léta 1930 swoje zastojnstwo wukonješe. Naš wótčinc Imiš, kotremuž chodžeše Domaška na serbski seminar, běše spónažna krasne duchowne dary mlodeho bohosłowca a wjele wot njeho wočakowaše. Imiš so njebě mylił. Moric Domaška bu wuběrný předar, znaty a wobľubowany mjez ewangelskim serbskim ludom. Či, kiž su jeho hdy přédowač slyšeli, džensa hišće z wulkej zahoritósću a česćownósću wo nim powědaju. Wjele lět běše Moric Domaška z předsydu konferency serbskich ewangelskich duchownych. Jako so we swojim času njebě poradžilo, za ewangelskich Serbow wosebitu superintendenturu založić, bu Domaška wot sakskeje cyrkwinskeje wyšnosće za wyšeho fararja pomjenowany a do synody powołany jako zastupnik ewangelskich Serbow. Tež našu serbsku ewangelsku literaturu je wón z tak někotrym přinoškom wobohaćil. Přez dwaj lětdžesatkaj je sobu wudawał „Misionski Posol“. Moric Domaška běše pobožny a nadožny čłowjek, na kotrehož Serbja a Němcy jenak z česćownósću zhladowachu.

Powěsće ze swěta

Ruska prawoslawna cyrkej w ZSSR ma 37 biskopstwow a 22 cyrkwinskih institucijow we wukraju, tak na přikład eksarchaty w Sewjernej a Južnej Americe, w nawječornej a srjedźnej Ewropje, arcybiskopstwje w Brukseli (Belgiska) a w Edmontu (Kanada), biskopstwje w New Yorku a w San Francisko, wikariataj w St. Sergiusu (Jendzelska) a w Meudonje (Francoska), pjeć proboštwow w Argentinskej, Japanskej, Awstraliji, Madžarskej a Holandskej, dvě zastupnistwje w Damaskusu a Aleksandriji a tři wotnožki w Sofiji, Bělohrodže a Beiruće.

W ZSSR słuša 20 000 wosadow do Ruskeje prawoslawneje cyrkwy, tež 40 kloštroj, dvě akademiji a šěsć seminarow. Skutkuje tam 73 hierarchow a 30 000 měšnikow. — Tele ličby je ruska cyrkej wozjewila, dokelž so tuchwilu prócuje wo přijeće do Ekuumeniskeje rady.

We lońšim léce je Anglikanska cyrkej w Jendzelskej 598 měšnikow wuswjećila. To je najwyša ličba wo léce 1914. Cyrkej w Jendzelskej ma hižom dołhe léta wulke starosće z měšnikim dorostom.

Ewangelska cyrkej w Norweskkej chce w nawječornej Africe pjeć farmow založić, kiž maja předewšěm

Woltar W Hucinjě

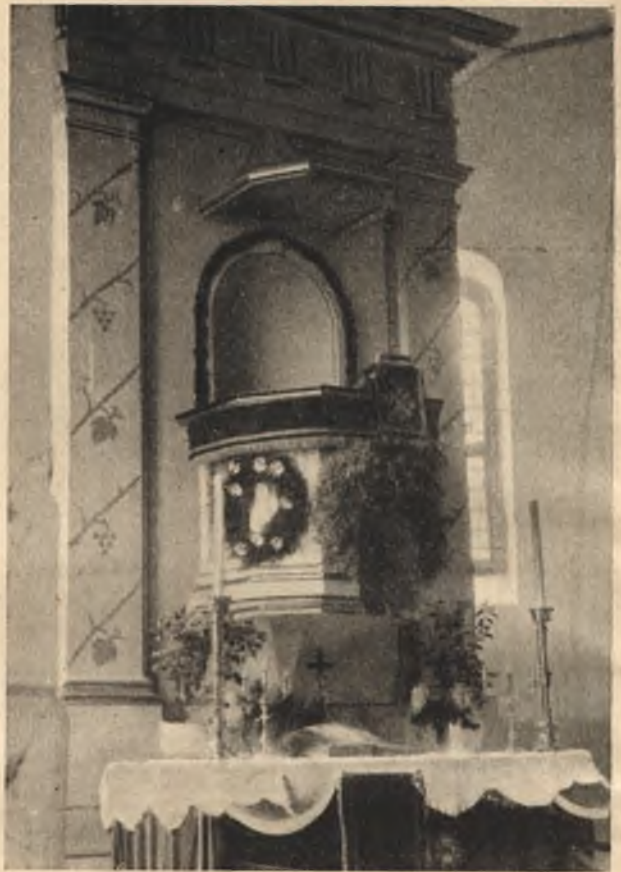

Z Rakec. 14. njedzelu po swjatej Trojicy mějachmy w Rakecach swój lětuši žnjowy džakny swjedžeń. Wokoło woltarja stejachu kwětki a trochu z boka stejachu měchi a šklě z płodami. Na dupje bě zaso rjana žnjowa króna. Pjenjez je so pola nas na 1300 hriwnow nazběrało a žita wokoło 15 centnarjow. Wosadny knjez farar Šolta džakowaše so wšitkim, kiž běchu pomhali a dary dawali.

Naš lětuši žnjowy džakny swjedžeń pak mjeješe za našu wosadu wosebity wuznam. Na serbskich a němskich kemšach zapokaja naš farar noweho kantora a katecheta do zastojnstwa. Nowy knjez kantor a katechet Zschaler je rodženy w Drježdžanach w léce 1934 a je wot 1952–1956 wopytał dom diakonow w Moritzburgu. Naposledk je był z kantorom w Smělněj. Zdobom so wosadny farar džakowaše našemu staremu knje-

služić wukublanju ratarskeho dorosta. Z pomocu Organizacije UN za zežiwadla a ratarstwo, Lutherskeho swětowego zwjazka a wšelakich misionkich stacijow chce načolnik tohole projekta nawječornu Afriku wopytać, zo by so wo tym přeswědčil, hdže so to najlěpje hdže.

Jordanski kral Hussein je dowolił, zo so w starym džělu Jeruzalema, potajkim na jordanskim boku města, přerňa maronitska cyrkej twari. Maronića su so w srjedźowěku z Romom zjednoćili. Mjeno je jim dał kloštr swj. Mara. Jich najwyši měšnik mjenuje so patriarch z Antiochije. Maronitscy křesćenjo maja w Jordanskej wokoło 6000 wěrnych. Najwjace Maronitow mamy w Libanonje, hdžež su woni samo najwjetša křesćanska cyrkej.

zej kantorej Bartschej, kiž je dołhe léta swěru w našej wosadze skutkował, a tež knjezej S. Selcigej, kiž je dotal na pišćelach wupomhał a kiž chce tež w přichodže dale zastupować, hdyž je kantor raz zadžěwany.

Z Njeswaćidla. Byrnjež hišće žita dochowane njeběchu, smy tola hižom poslednju njedzelu w awgusće swjećili žnjowy džakny swjedžeń z bohace zchromadzenej wosadu na serbskich a němskich kemšach. Woltar běše w Njeswaćidle a tež w Zarěčanskej kapalce krasnje z najwšelakorišimi kwětkami wupyšeny. Na darach je so nawdalo 3249,31 hriwnow. Za to wšěm wutrobne Zapłać Bóh!

Z Chasowa. Swěrna wosadna Awgusta Hercigowa rodž. Kunec w Chasowje swjećeše 2. požnjeńca čila a strowa swoje 90. narodniny. Přeco je rada a swěru chodžila do Njeswaćidla na serbske kemše a nětko je ze sprócniwym džělom a ze starobu wša křiwa, zo je jej puć předaloki.

Bóh Knjez chcył jej dać dale mily wječor žiwjenja a naposledku wěčnu zbožnosť.

Drježdžany. Přichodne serbske kemše w Drježdžanach budžeja 17. njedzelu po swj. Trojicy, potajkim 24. septembra, w 15.30 hodž., w cyrkwi swj. Marka w Pieschenje. Přédowač budže k. farar Šolta-Rakečanski.

Nakład Domowina. — Wuchadža z licencu č. 733 nowinarskeho zarjada pola předsydu ministrskeje rady NDR jonkroč za měsac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamolwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswaćidski. — Čiść: III-4-9, Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje.